

TONG YULDUZI

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqqan boshlagan

№ 9 (66290)
2001 yil 2 mart, juma

Sotuvda erkin narhda

ZULFIYA

YANA BAHOR HOKIM

Bahor keldi qishni, lanjlikni haydab,
Hammayoqqa sochdi sirli latofat.
Bulutni maydalab, nur ichra yayrab,
Yellardan yulqilab oldi qanoat.

Daraxtlar yaltirab, bo'rtidi har kurtak,
Sayroqi qushlarni keltirdi menga.
Daf'atan to'kilgan yomg'ir ham durdek,
Kuzsifat hech kimni quvlas inga.

Shoshqaloq chechaklar boqib quyoshga,
Baxtiyor dillarday ichdi harorat.
Quyosh nuri o'xshab munis yo'ldoshga,
Hatto yotoqlarda baxsh etdi rohat.

Bokira his kabi shaftoli gulda,
Nim pushti boqishi — naq qiz chehrasi.
Kibor giloslarning novdasi durda,
Serhavas onaday tolmay sillasi —

Bezatdi borliqni ona tabiat,
Mening qalbimni ham chiqarmay esdan.
Nurga kirdi uzoq yoshlikdagi baxt:
Uyg'ondi dil, qalam o'tbardor

EHTIROM

Yana bahor keldi,
Yana — gulbayram!
Onalar shod-kuldi,
Biz bilan yayrab!
Qushlar uchib kelar
SHo'x sozimizga;
Hamisha onalar
E'zozimizda!

Bilasizmi, biz bu she'rni qayerda eshitdik?
Toshkent shahridagi Sa'dulla Ismatov nomli 141-
maktabda!
1-„A“ sinf o'quvchilari xalqaro xotin-qizlar
bayramiga tayyorgarlik ko'rayotgan paytda. Ularni
ko'rsangiz naq bulbulgo'yo deysiz. Faqat she'r
o'qish bo'yicha emas, bilim bo'yicha ham
harakatchan, zukko bolalar!
Ha, onajonlarimiz bor — biz bor, yorug' olam bor!
To'g'ri aytdimmi? Ha, yashang!
Bahorning ilk haftasidayoq biz bu munis va
mo'tabar insonlarning ko'nglini yanada yaxshiroq
— a'loroq olish harakatida bo'lamiz. Axir hademay
ularning bayrami bo'ladi-da! Shaxsan men
kundaligimga a'lo baholarni qatorasiga tizib
tashlagan bo'lardim. Siz-chi?
Albatta, gul ham taqdim etish mumkin. Ammo shu
narsa arzon bo'lsaydi! Lekin, baribir, sovg'aning
eng zo'ri — a'lo baholarimiz, nima dedingiz?
Kelinglar, kundaligimiz har kuni shunday baho
bilan yashnab tursin! Ana shunda onajonlarimiz
uchun Navro'z hech qachon tugamaydi!

(3-betni o'qisangiz, bilib olasiz.)

Hisdan.Inson, qush, g'unchalar qatida qo'shiq,
Qo'shiq osmon bo'ylab yoyilgan, avjda.
Bahor javlon urib sochadi urug',
Quyoshdan cho'zilgan nurli hovuchda.

Suv olardi yerda, ko'kda, yangi baxt,
Shodlik og'ushida nur kaftda dunyo.
Ey voh, yov kelganday quladi bu taxt,
Yut, o'lim yutganday naq qora ro'yo.

Bir nafasda yopdi qor oq kafanin,
Hamma novdalarda so'lg'in gul qoldi.
Qo'lga olmay aqal to'ng'ich farzandin,
Shunday, barcha daraxt birdan tul qoldi.

Sabrli va mushfiq ona tabiat
Mungli sukunatda boqar tund, abgor.
Tangrisi — quyoshdan tilar hamiyat,
Barcha farzandiga yuzlaydi mador.

Shamol bo'lib silkti daraxtdan qorni,
Har egik giyohni ko'tardi yerdan.
Bittalab shimirdi har tomchi zorni,
Iliq og'ushladi borliqni birdan.

Shahidi ustida chekmadi faryod,
Har ilingan jonni oldi ardoqqa.
Zilol, pushti, qizil... ming rangda hayot
Qo'shiq, g'ayrat bo'lib kirdi tuproqqa.

Yana bahor hokim! Ey tangrim — hayot,
Ko'zim, qonim, kunim, umiddagi kuch,
Qalam dehqoniman, orom, lanjlik yot,
Libosim, nomusim, shonim bo'lib quch!

BO'SH KELMAYMIZ

Ko'z ochib yumguncha yangi asrning elchisi,
yangi bahori yurtimizga o'z sepini yoyib keldi.
Bahor binafsha-yu chuchmomalarini
onalarimiz va opa-singillarga beramiz.
8 mart Xalqaro xotin-qizlar bayramiga
tayyorgarlik hamma joyda boshlanib ketdi.
Maktabimizda boshlang'ich sinflardagi
ukajonlarimiz bizdan ham faol. Qaysi biridan
so'ramang baxor, onalar haqidagi she'rlarni
quvonib aytib beradilar. Mehnat darslarida
onajonlar uchun chiroyli sovg'alar ham
tayyorlamoqdalar.
Biz yuqori sinf o'quvchilari esa devoriy
gazetalar chiqarish bilan bandmiz. Bayram
kuni aziz va mo'tabar onalarimizni
maktabimizga taklif etamiz. O'shanda ular biz
tayyorlagan gazetani o'qib zavq-lansinlar,
deymiz-da!
Ustozlarimizdan Ra'no Ergasheva, Asalxon
Uzoqova, Qo'chqorboy Ortiqovlar bizga
yordam berishyapti.
Kimdir yangi qo'shiq, raqs o'rganish bilan
band. Men esa o'zimning onajonim uchun
yozgan she'rimni o'qib bermochim.
Xullas, ushbu bayramning chiroyli o'tishi
uchun biz yigitlar ham bo'sh kelmaymiz.

Nizomiddin MO'MINOV,
Andijon viloyati,
Qo'rg'ontepa tumanidagi
21- maktabning
7- „A“ sinf o'quvchisi.

DO'PPI TKDIM...

O'zbekistonda iydi qurbon kunlari ko'cha va
hovlilar orastalandi. Kelin tushgan xonadonlar
mehmonu go'zal kiyingan mezbolar bilan fayz-
tarovat kasb etdi. Qizig'i shundaki, har ko'chada
to'rtta-beshta yangi kelin bo'lsa, kelin ko'rgani
kelganlar ularning milliy liboslari, ayniqsa
boshdagi o'zbekona do'ppilariga havas bilan
qarashadi. Beixtiyor o'zbek do'ppilarining tarixi
bilan qiziqdim va do'ppido'z onaxonlar bilan
suhbatga otlandim. Mening ilk suhbatdoshim
Dilorom opa Murodova bo'ldilar. Ular uzoq
yillardan beri milliy an'alarimiz targ'ibotchisi
sifatida o'zbek qizlarining go'zal kiyinishi haqida
respublika matbuotida, xususan
O'zbekistontelevideniyasida ham „Ipaklari
tillodan...“ nomli ko'rsatuv tayyorlab,
ko'pchilikning nazariga tushgan ekanlar.
— O'zbek milliy kiyim-kechaklari uzoq yillar
davomida shakllanib, xalqning yashash sharoiti,
an'analari ta'sirida rivojlanib kelgan, — deb so'z
boshladilar Dilorom opa.

Ba'zi bir qadimiy o'zbek kiyimlari, masalan,
mursak, jelak, paranji kabilarni hozirgi qizlar
bilmaydi. Davr taqozosi bilan ular udumimizdan
chiqib qolgan. Ammo ular sevib kiyadigan
do'ppilar asrlar davomida yashab kelmoqda.
Ochig'i, do'ppilarsiz o'zbekni tasavvur qilib
bo'lmaydi. O'zbekistonda do'ppilarni erkaklar
ham, ayollar ham, qizlaru yosh bolalar ham sevib
kiyadi. Erkaklar asosan Chust do'ppisi, Toshkent
do'ppisi, Marg'ilon do'ppisini e'zozlab kiyishsa,
qiz-juvonlar Toshkent iroqi do'ppisi, Buxoro
zardo'zi do'ppisi, Urgutning munchoq do'ppilarini
ko'proq xarid qilishadi va boshlaridan
qo'yishmaydi. Shuningdek, O'zbekistonning turli
viloyat va tumanlarining o'z do'ppido'zlik maktabi
bor. Bu maktabni har kim o'zicha yaratadi. Qizlar
bo'lajak umr yo'ldoshlari uchun ming bir orzularini
ipaklarga qo'shib tikkan do'ppilar mehru
muhabbat va sadoqatning ramzlariga aylanadi.
Toshkent do'ppilari dumaloq va turtburchak
shaklda bo'ladi. Ular to'q ko'k, to'q yashil, gunafsha
rang taqir duxobaga munchoqlar qadab, rangli

(3-betni o'qing)

„TONG YULDUZI“, BIZGA HAMROH BO'LI!

„Tong yulduzi“ gazetasini butun sinfimiz bilan qiziqib o'qiymiz. O'tgan yili maktabimiz bo'yicha pul yig'ib, gazetaga obuna bo'lgan edik. Sababini bilmaymizu, lekin bizga bir oyda bir martagina gazeta olib kelyapti. Vaholanki, „Tong yulduzi“ oyda bir emas, har haftada bir marotaba chiqadi. Matbuot tarqatuvchi amaki va xolarimizdan sevimli gazetamizni o'z vaqtida yetkazib berishlarini iltimos qilardik.

Mirzo Ulug'bek tumanidagi 222-maktabning 8-„A“ sinf o'quvchilari nomidan: Muborak ASHURBOYEVA.

MUNAJJIMLAR BASHORATI YOXUD KOINOTDA HAYOT BORMI?

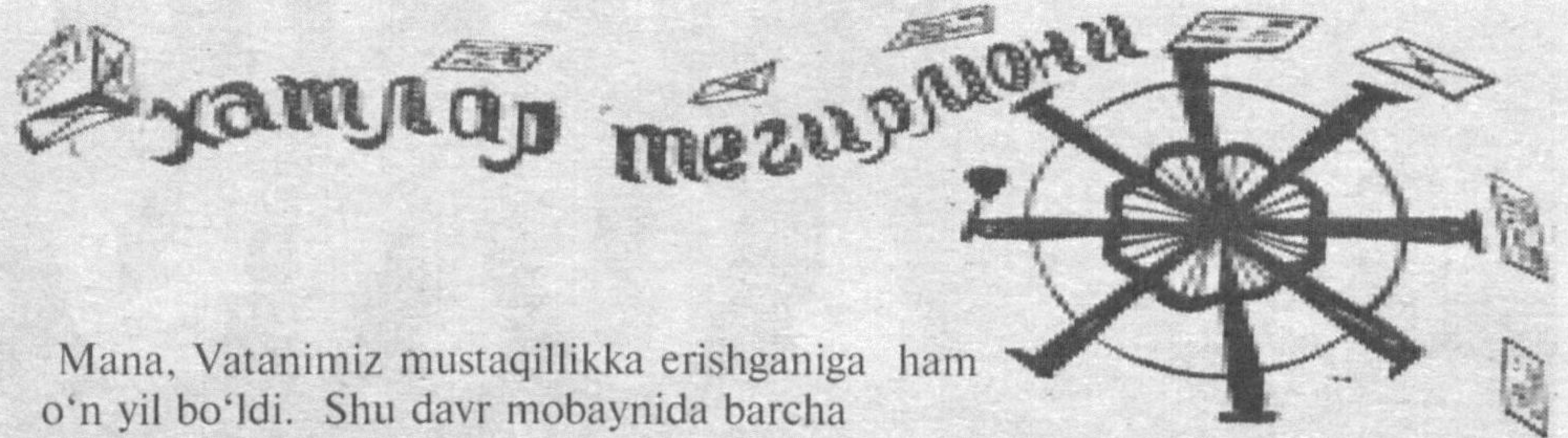
Bu savolga qanday javob berardingiz, aziz tengdoshim? Hozirgi kunda oynai jahon orqali ham bu borada turli fikrlarni eshitib qolamiz. Lekin barcha fikrlar jamlanganda xulosalar turlicha kelib chiqadi. Aslida-chi?

Nizomiy nomli TDPUDA bo'lib o'tgan munozara ham aynan koinot, sayyoralar va undagi jismlar haqida bo'ldi. Ushbu munozarada Xalqaro astronomlar jamiyatining a'zosi olim Matmusa Mamatazimov, Universitet boshlang'ich ta'lim va defektologiya fakultetining talabalari, fakultet dekani hamda muallimlar ishtirok etdilar.

Olim M. Mamatazimovning aytishlaricha, koinotda hayot yo'q ekan. Yer boshqa sayyoralarga nisbatan ancha kichik sayyora hisoblanarkan. O'zingizga ma'lumki, ozon qatlamining yemirilishi hozirgi kunda dolzarb muammoga aylangan. Atmosferaning har xil chiqindilar bilan zaharlanishining oldi olinsa, ozon qatlamida nurlar o'tishi yo'q bo'lib, qatlam o'z-o'zini qoplaydi. Natijada xavfli va yuqumli kasalliklarning ham oldi olinadi.

Yulduzlarga qarab „fol ochish“, munajjimlar bashorati haqidagi savollarimizga quyidagicha javob oldik:

— Yulduzlardan taralayotgan nur masofa uzoqligi bois bir necha yillar davomida yer sayyorasiga yetib keladi. Ko'rinib turibdiki, bu hol munajjimlar bashoratini chippakka chiqaradi... Munozara talabalarda katta taassurot qoldirdi, shuningdek, ular samoviy jismlar, oy, quyosh haqida ham kengroq ma'lumotga ega bo'ldilar.
*Dilfuza ORIFJONOVA,
TDPU ning defektologiya fakulteti,
1-kurs „A“ guruhi talabasi*

Mana, Vatanimiz mustaqillikka erishganiga ham o'n yil bo'ldi. Shu davr mobaynida barcha sohalarida ijobiy natijalarga erishdik. Xalqimiz tinch, farovon hayot kechiryapti. Bu rivojlanish, farovon hayotdan shodlanib, ogohlikni unutmaylik, azizlar! Bugungi davr talabi — ogohlik. Ogoh bo'ling, degani har bir narsaga e'tiborli bo'ling, degani. Chunki barcha fojia e'tiborsizlik oqibatida ro'y Agar biz ko'cha-y o k i

OGOHLIK — MUQADDAS BURG beradi. ko'yda, mahallada maktabda, har doim sergak bo'lib yursak, qanday yaxshi! Birgina e'tiborsizligimiz tufayli, aytaylik, suv isrof b3lyapti, chiro2 nurlari sovrilyapti... baxtsiz hodisaning sodir bo'lishiga, bundan esa ko'plab begunoh insonlar aziyat chekishiga ham sababchi bo'lib qolmaylik. Axir oldimizda ozod va obod Vatanimizni, uning tinchligini asrab-avaylashdek yuksak vazifa turibdi.

Kamola RIXSIYEVA

ERKIN FIKRIMIZ

O'zbekiston Respublikasi «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati tuzilishi biz yoshlar uchun ayni muddao bo'ldi. Ayni vaqtda «Kamolot» Nizomi loyihasining muhokamasi qizg'in davom etyapti. Shu sababli ham maktabimizda munozarali baxs bo'lib o'tdi. Tadbirda har byuir o'quvchi o'z fikrini bildirdi. Chunki yosh yigit-qizlarning o'z aqli-zakovati, kuch-qudratini to'la namoyon etishi uchun zarur shart-sharoitni tashkil etadigan, yosh avlodning tayanchi va suyanchi bo'lmish «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati bizlarni birlashtirib, sog'lom turmush talablari asosida tarbiyalaydi. Har birimizning jamiyatda munosib o'rin egallashimizga ko'maklashadi

Bizlar O'zbekistonimizning kelajagimiz. Bugungi kunda mustaqilligimizdan, bizga berilgan imkoniyatlardan foydalanib o'qib, bilimli bo'lib olishimiz zarur. Rivojlanayotgan mamlakatlar qatorida turgan O'zbekistonni rivojlangan mamlakatlar qatoriga qo'shish bizning qo'limizda. Yurtimizning jahonga tanilishini, jahon tarixida zarxal harflar bilan iz qoldirishni istaymiz va shunga intilamiz.

*Ma'rifat AHMEDOVA,
Zangiota tumanidagi
36-o'rta maktabning
11 «A» sinf o'quvchilari.*

Bir maktabdan ikki maktub

Men futbolning ashaddiy muxlisiman. Kelgusida futbolchi bo'lish niyatim ham yo'q emas. Agar menga futbol haqida savol berib, sinab ko'rmoqchi bo'lsangiz marhamat, javob berishim mumkin. Har yilgi futbol o'yinlarining natijasini deysizmi, Undagi gollarning soni deysizmi, hatto futbol yulduzlarining tarjimai holi, eng muhim ma'lumotlar ham topiladi. E, ha, „Chapaqay futbolchi“ haqida gap boshlagan edim. Futbolga berilib, boshqa mavzuga berilib ketibman.

Uyimizning shundoqqina ro'parasida maktab o'yingohi joylashgan. U yerda har kuni tushdan so'ng futbol musobaqasi boshlanadi. Ayniqsa, ikkita qishloq, „Hovuzak“ hamda „Nag'zakaron“ guruhlarida o'rtasidagi etmoqda. Bu guruh a'zolari 30 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan futbolchilardir. Bugungacha „Xovuzak“ guruhining futbolchilari to'plagan gollar soni 100 ga yaqinlashib qoldi. Yolg'on bo'lmasa shu golning 90 tasini chapaqay futbolchi Maqsud Sirojov darvozaga kiritgan. Bir gap eshitganman. Chapaqay kishilar juda omadli bo'lishadi deb. Uning o'yinini bir ko'rsangiz edi. Rosayam havasingiz keladi. Televizor orqali ko'p guruhlarining o'yinini ko'rib juda afsuslanaman. Chekka qishloqlarda shunday qobiliyatli futbolchilar bor. Ming afsuski, bular haqida mashhur trenerlar bilishmaydi. Qani endi shunday futbolchilarimiz, „Paxtakor“ guruhida o'ynashsa?

*Sherzod MUHAMMEDOV,
5-sinf o'quvchisi.*

Endi uning nomi maktabimiz, qishlog'imiz, qolaversa, butun yurtdoshlarimiz xotirasida mangu muhrlanib qoladi. Bu qahramon — maktabimizning sobiq o'quvchisi, jangchi akamiz

— G'ofurjon Rajabovdir. U 1975 yilning 7-mayida G'ijduvon tumanidagi Guliston jamoa xo'jaligiga qarashli Gadoytopmas qishlog'ida tug'ildi. 1982 yili 35-maktabning 1-sinfiga qabul qilingan. 1992 yilda maktabni a'lo baholarga tugatgach, Buxoro davlat dorilfununining jismoniy tarbiya bo'limiga kirib o'qidi va uni muvaffaqiyat bilan tugatdi. G'ofurjon aka juda qobiliyatli, talantli, mehnat sevar inson edi. Uni maktabdoshlari, qishloqdosh juda sevishardi va qilishardi. hech kishining Ayniqsa, u sport va dzyudo bo'yicha chempionlik darajasiga ko'tarilgan. 1996 yilda harbiy xizmatda bo'ldi. Xizmat davrida ham o'z mahoratini namoyish etib, uni a'lo darajada ado etdi. Shundan so'ng Toshkentdagi harbiy bilim yurtida ofitserlarga jismoniy tarbiya va harbiy tayyorgarlikdan dars berdi. G'ofurjon Rajabov 2000 yil avgust oyida vatanimizga suqulib kirmoqchi bo'lgan terrorchilarga qarshi jangda qahramonlarcha halok bo'ldi. Biz shunday maktabdosh yurtdoshimiz bilan faxrlanamiz. Maktabimizning katta bir maydoniga unga atab byust o'rnatildi. Biz o'quvchilar har doim uni ziyorat qilib, poyiga gullar qo'yamiz. Kelgusida bizlar ham vatanni ko'z qorachig'idek asrab, unga astoyidil xizmat qilishiga harakat qilamiz.

*Gulzoda SANAYEVA,
Buxoro viloyati, G'ijduvon tumanidagi
35-maktab o'quvchisi.*

ЧАПАҚАЙ ФУТБОЛЧИ

QAHRAMON JANGCHI

BIZ — SOG'LOMMIZ, BIZ — POLVONMIZ!

Dam olish kuni bo'lishiga qaramay O'zbekiston Milliy Universiteti qoshidagi Sobir Rahimov nomli akademik litseyimiz binosi yoshlar bilan gavjum bo'ldi. 8-9-10-sinf o'quvchilari „Yakshanba uchrashuvi“ deb nomlangan tadbirida qatnashish uchun yig'ilishdi. Mazkur tadbir Toshkent ijtimoiy ma'rifat markazining „Yoshlar dasturi“ doirasida „Yoshlar va giyohvandlik“ mavzuidagi treyning-mashg'ulotlarining navbatdagisi edi. Tadbir juda qiziqarli o'tdi. O'quvchilar bir-birlari bilan yaqinroq tanishib, bilmaganlarini o'rganishdi, bilganlari bilan o'rtoqlashishdi. Eng muhimi, o'ta xatarli illat - giyohvandlikdan yana bir bor ogoh bo'lishdi. Tadbir tashkilotchilari bo'lmish „Yoshlar dasturi“ koordinatori Otabek Sheraliyev boshchiligidagi Toshkent shahar Oliy o'quv yurtlarining talabalari ham ishtirokchilarning faolliklaridan mamnun bo'lishdi. Tadbir boshidagi „Mikser“ - ajoyib kuy va qo'shiq jo'rligidagi badantarbiya mashqlari hammaga ko'tarinkilik bahsh etgan bo'lsa, guruhlarda o'tkazilgan dildan suhbatlar, bahs va munozaralar fikrlarni charxladi. Bir piyola choydan so'ng ishtirokchilar „O'z o'rningni egalla“ mashg'ulotiga jalb qilindilar. Tadbir yakunida litsey talabalari respublikamizning barcha yoshlarini asrimiz vabosi bo'lmish giyohvandlikka qarshi kurashga chorlab, bu illatdan ogoh bo'lish haqida murojaatnoma qabul qildilar.

Aziza HAYDAROVA,

O'zMU qoshidagi S.Rahimov akademik litseyining 1-kurs talabasi.

EHTIROM

Endi o'sha — she'r o'qigan bolajonlarga qaytaylik. Ularning ustozlari kim, bilasizmi? Men u kishini bejiz tilga olganim yo'q. Boshlang'ich sinf o'qituvchisi Ozadaxon opa MADRAHIMOVA maktabning eng jonkuyar ustози bo'ladilar. Opani na faqat maktabda, Toshkentning Chorsusidan boshlab Ko'kchasigacha katta-yu, kichik hurmat qiladi. Hamma-hamma taniydi!

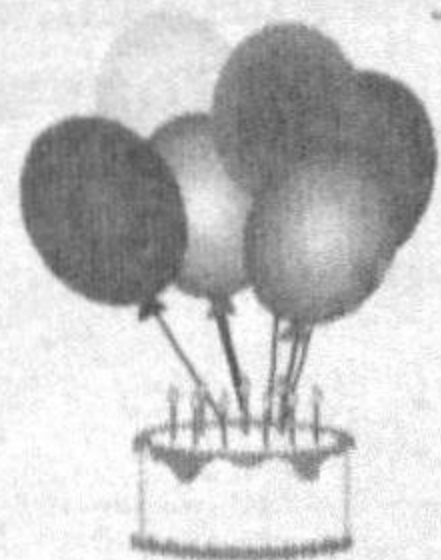
Shogirdlari ham, o'quvchilari ham, Ozadaxon opa deyishsa, maqto'vni kiftini keltirishadi. Shunga

arziydilar ham-da! U

SIZDAN ANDOZA OLSAM

Siz erursiz oila ko'rki, Farishtasiz go'yo onajon. Qalbdan jo'shib qutlayman bugun, Ayyomingiz bilan onajon! Sizdan olsam arzir andoza, Malohatu odobda har dam. Farzand burchim ado etolmam, Xarchand xizimatingiz qilsam ham.

Dildora G'AYBULLAYEVA,
Sirdaryo viloyati,
Xovos tumanidagi
16-maktabning
8-sinf o'quvchisi.

Ana ko'rdingizmi. Ozoda opaning qanday tirishqoq bolalari bor! Faqat... shu kungacha birorta unvon sohibasi emasliklari chatoq ekan-da!

Ozadaxon opa hammamizning ustozimiz, dedilar maktab rahbari Abdumalik aka Hojinazarov. — Bolalarning ma'naviyatini boyitishda u kishidan ko'p narsalarni o'rganishimiz kerak. Bolalarga puxta-pishiq bilim beradilar. Bolalar shoirlari bilan tez-tez uchrashuvlar tashkil qilib turadilar. U kishiga „bolamni o'qiting“ deguvchi talabgorlar ko'p. Sinflari gulzorga qiyos ham ma'naviy, ham tabiiy ko'rinishda. Ko'raylik-chi? — dedim men. Kirdik. Ko'rdik. Yayradik! Shunda yuqoridagi tayyorgarlik guvohi bo'ldik. E, bunaqangi ustozni yetti iqlimdan ham qidirib topib bo'psiz! Tillaridan bol toladi, bolalari biyron-biyron. Sinf xonalari antiqa - jannatga qiyoslagulik: hamma yoqda gul, gul... Bolalar gulgun!

OTALAR HAM MAS'UL

Ayol kishining qirg'ta joni bor, deyishadi. Bekorginani aytishibdi! Bittagina joni bor, xolos. Faqat bu jon - metindan. Uy-ro'zg'or ishlarida ham, bozor-o'char ishlarida ham va hattoki ota-onalar majlisida ham shular balogardon.

— Muhtarama ustoz, — deya savol berdim Ozodaxon opaga, — aytinch-chi, ota-onalar majlisiga nechta ota keladi?

— Bitta yoki ikkita. Lekin 38 nafar o'quvchim bo'lsa

shulardan 30 ta ona albatta keladi.

— Otalar ham bola tarbiyasiga mas'ul. Ayniqsa, o'g'il bolalar xulqi uchun ko'proq otalar javobgar. Otalar o'g'illari o'qiydigan maktab qayerdaligini, bolalari qanday bilim olayotganliklarini bilib turishlari kerak-da! Ozadaxon opaning yuzlari yorishib ketdi:

— Juda to'g'ri aytdingiz. Bolalarning o'zlari otalarini yetaklab kelishsa chakki bo'lmas edi! Biz ota-onalar majlisi kunini belgilab ularning ishxonalarga chaqiriqnoma yuboramiz. O'sha ishxona rahbarlari kelajak avlod tarbiyasini ko'zlab qo'l ostilaridagi otalarni majlisga kelishlarini nazorat qilmoqliklari lozim. Bu - ma'naviyat nuqtai nazaridan juda ham muhim!

Sarlavhamizdan sezgandir-siz, Ozadaxon opaning yonlaridagi - u kishining 5 nafar nevaralaridan eng qaqajon - Madina MADRAHIMOVA bo'ladi. Qaysi tildan „qaqajon“, aytaymi? Ingliz tilidan. Yozishni ham, so'zlashishni ham qiyvorar ekan! Eshitib, og'zim lang ochilib qoldi! Yana - 2-sinfda o'qisa-ya... „E, tavbal!“ dedim ichimda. Lekin buning o'zgacha tarixi bor. O'tgan yili Amerikada (he, he, ishonaver!) 1-sinfni a'lo baholarga tugallagan Madina ota-onasi bilan ona shahri Toshkentga qaytib keldi. Endi o'zbek tilida saboq olmoqda. Bunda lotin alifbosi unga juda qo'l kelgan bo'lsa ajab emas. Ana endi bilib olgandirsiz, nima uchun lotin imlosiga o'tganimizni? Jahonga bemalol chiqish uchun! Hamma sohada. Ammo-lekin, gapning o'g'il bolasi — ustozga ham, u kishining nevaralariga ham „besh“ ketdim... Gap yo'q! Ozadaxon opa kelajak avlod tarbiyasi yo'lidagi fidoyilik namunasi uchun eng oliy mukofotga ham loyiq ekanlar! Madina ham har qanday tahsinga sazovor. Madina, — dedim unga, — Amerikada bilim olish qalay ekan? Bolalari yoqdimi? Zo'r! Bilim olishga e'tibor kuchli. Bolalar davlat madhiyasini suv qilib ichib yuborishgan ekan. Davlat bayrog'ini hattoki velosipedlariga o'rnatib olib faxrlanib hilpiratib yurishar ekan. Yo'l qoidasini esa besh qo'ldek bilishar ekan... — O'qish paytida qiynalmadingmi? Harqalay ingliz tili...

— Yo'q, menga adam bilan opam yordam berdilar. Amerikalik bolalar bilan bemalol o'ynab. Til topishib ketdik.

Ana, xuddi shuning uchun ham aytdim-da, shunday ustozlarimiz, shunday tengqurlarimiz bor ekan - a'lo o'qiylik deb! Onalarimiz uchun bundan ajoyib bayram bormi? Olg'a, aziz do'stlarim! Fursatni qo'ldan boy bermaylik! Bayramingiz muborak, aziz ustozlar, mehribon opajonlari qaqajon singiljonlar!

Sardor JONSARAK

DO'PPI TIKDIM...

ipaklardan gullar solib tikiladi. Gullardan bo'sh yerlar oq ipak-mulinalar bilan to'ldiriladi.

Chust va Marg'ilon do'ppilari esa to'q qora yoki to'q ko'k yoki yashil satinlardan tayyorlanadi. Erkak do'ppilari ustki va kizak qismiga oq ipak bilan nozik qilib qalampir nusxa gul solinadi. Yki bodom naqshi muhrlanadi. Shahrisabz, Kitob iroqi do'ppilari ko'rinishi yarim

konussimondir. Bu do'ppilarni ular „qalpoq“ deb ham ataydilar. Toshkentda esa uning nomini „gilam do'ppi“ deyishadi.

Boysun do'ppilarining asosan ikki turi keng tarqalgandir. Ular „piltado'zi“ va „pulakcha“ yana „tangacha“ deb ataladi. Piltado'zi do'ppilar rang-barang ipaklar bilan do'ppining pilta chiziqlari bo'ylab gul tikilgan bo'ladi. Ularga tangacha shaklida gullar solinadi.

Buxoro, Urgut zardo'zi do'ppilarini butun dunyoda bilishadi, desam yangilashmayman. Chunki Samarqand Xorazm yoki Buhoroga kelgan sayyoxlar uni boshlarida kiyib yurgan bo'lishadi yoki eng yaxshi sovg'a sifatida xarid qilishadi. Zardo'zi do'ppilar zar simlarda tikiladi va qadimiy kashtachilik sirasiga kiradi. Zar, tillado'zi so'zi aslida - tikmoq, ya'ni, tilla ip bilan zar tikmoq degan ma'noni anglatadi. Zardo'zi tikish usullarining ikki hili bor. Birinchisi - zardo'zi-zamindoz'zi, ikkinchisi zardo'zi - guldo'zi usulidir. Zardo'zi

zamin- Happy Birthday Happy Birthday Happy Birthday

do'zi

usulida

kashta

naqshi-

ning tagi

yoppasi-

ga zar

yo'llar

bilan

tikib

chiqiladi

Ular

to'rtbur-

chak

yoki

dumaloq

do'ppi

shaklini

oladi.

Zardo'zi -

guldo'zi

usulida

kashta oldindan karton yoki charmga qirqib tayyorlangan gul naqshining usti zar iplar bilan to'ldirib tikib chiqiladi.

O'zbek do'ppilarining qaysi xilini qo'lingizga olib qaramang, buning chevari kim ekan, deb hayratga tushasiz. Quyoshli mamlakatning qalbi qaynoq chevarlari o'z orzu-niyatlarini o'z do'ppilariga singdira biladilar. Shuning uchun ham bu do'ppilarni ayniqsa katta hayot bo'sag'asida turgan qizaloqlar ming bir ezgu niyatlar ila o'z aziz boshlariga kiyadilar va xusnlarini yanada yashnatib yuboradilar.

Niyatim, o'zbek qizlari o'z liboslari bilan fahrlanib, momolari kiygan kiyimlarga befarq bo'lmasinlar. Chunki bu kiyim-kechaklar, taqinchoqlari do'ppilar bizning o'zbekligimizni ko'z-ko'z qilib turadi

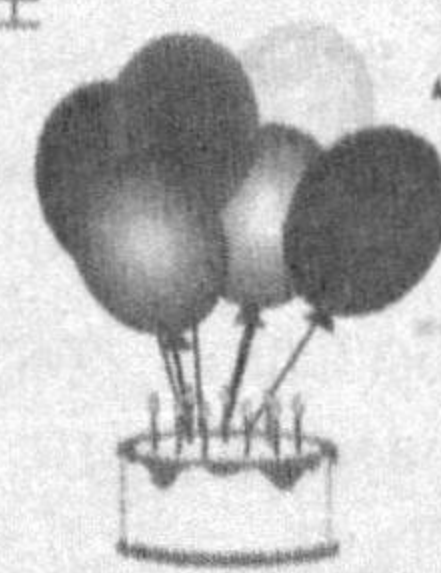
Dilrom opa bilan qilgan suhbatimni qanday bo'lsa shundayligicha oq qog'ozga ko'chirdim-da, siz qizlarga havola qildim. Aziz qizlar, mana o'zbek do'ppisi haqida umumiy ma'lumotni oldingiz. Endi o'z do'ppingizni kiyib, bahor, baxt, ozodlik nashidasini surish uchun ko'chaga chiqasiz, deb o'ylayman. Bayram shodiyonalari bilan to'la ko'cha-kuyalarda sizning boshingizdagi go'zal do'ppilar ham lov-lov yonib o'zbek libosini olamga namoyish qiladi.

Abduhamid ABDUG'AFFOROV tayyorladi

ONAJON

Azizlar, asraylik onajonimiz, Beg'ubor ko'zlari namlanmasin hech. Mehnatdan qavargan qo'llarin silab, Duosin olaylik, bo'lmasidan kech. Bizlarni oq yuvib, oppoq taragan, Onalar sha'nini maqtab, alqaylik. Ular orzulagan insonlar bo'lib, Bergan oq sutini bizlar oqlaylik.

Shahnoza MURODOVA
Toshkent shahridagi
249-maktabning
9-sinf o'quvchisi

Happy Birthday

Диққат, конкурс!

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 10 йиллигига бағишланади

“ИҚТИСОДИЁТДАН САБОҚЛАР” СИРТҚИ МАКТАБ КОНКУРСИНИНГ 2000-2001 ЎҚУВ ЙИЛИ МАВСУМИ БОШЛАНДИ!

Республикаимиз бозор иқтисодиёти томон шахдам одимлар билан бораётган бир пайтда, аҳолининг иқтисодий саводхонлиги ва янги иқтисодий тафаккурни шакллантиришга бўлган эҳтиёж тобора долзарб бўлиб бормоқда. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг 2001-2005 йилларга мўлжалланган иккинчи босқичида кўзда тутилган режалар, иқтисодий таълимнинг сифат ва мазмун жиҳатидан янги даражага кўтариш вазифасини келтириб чиқаради.

Худди шу вазифалардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги, Республика таълим маркази, Ўзбекистон телерадиокомпанияси, “Тонг юлдузи” газетаси, “Камолот” ижтимоий ҳаракатининг “Ёшлар муаммолари” институти, лойиҳа муаллифлари — фан номзодлари Эргашвой Сариқов ва Баҳодир Ҳайдаровларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, “Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсининг 2000-2001 ўқув йилги янги мавсумини эълон қилади. Конкурс март-май ойлари давомида бўлиб ўтади. Ҳар ҳафтада “Тонг юлдузи” газетасининг ҳар бир сонидан конкурс топшириқлари ва бу топшириқларни бажариш учун зарур бўладиган назарий материаллар бериб борилади.

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурси учинчи бор ўтказилмоқда.

Конкурс ташкилотчилари ўтган йилги тажрибалардан келиб чиқиб, “Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурси билан бир қаторда яна икки йўналиш бўйича алоҳида кичик конкурсчалар ўтказишга қарор қилди:

I йўналиш: Энг яхши иқтисодий мазмундаги мақолалар конкурси.

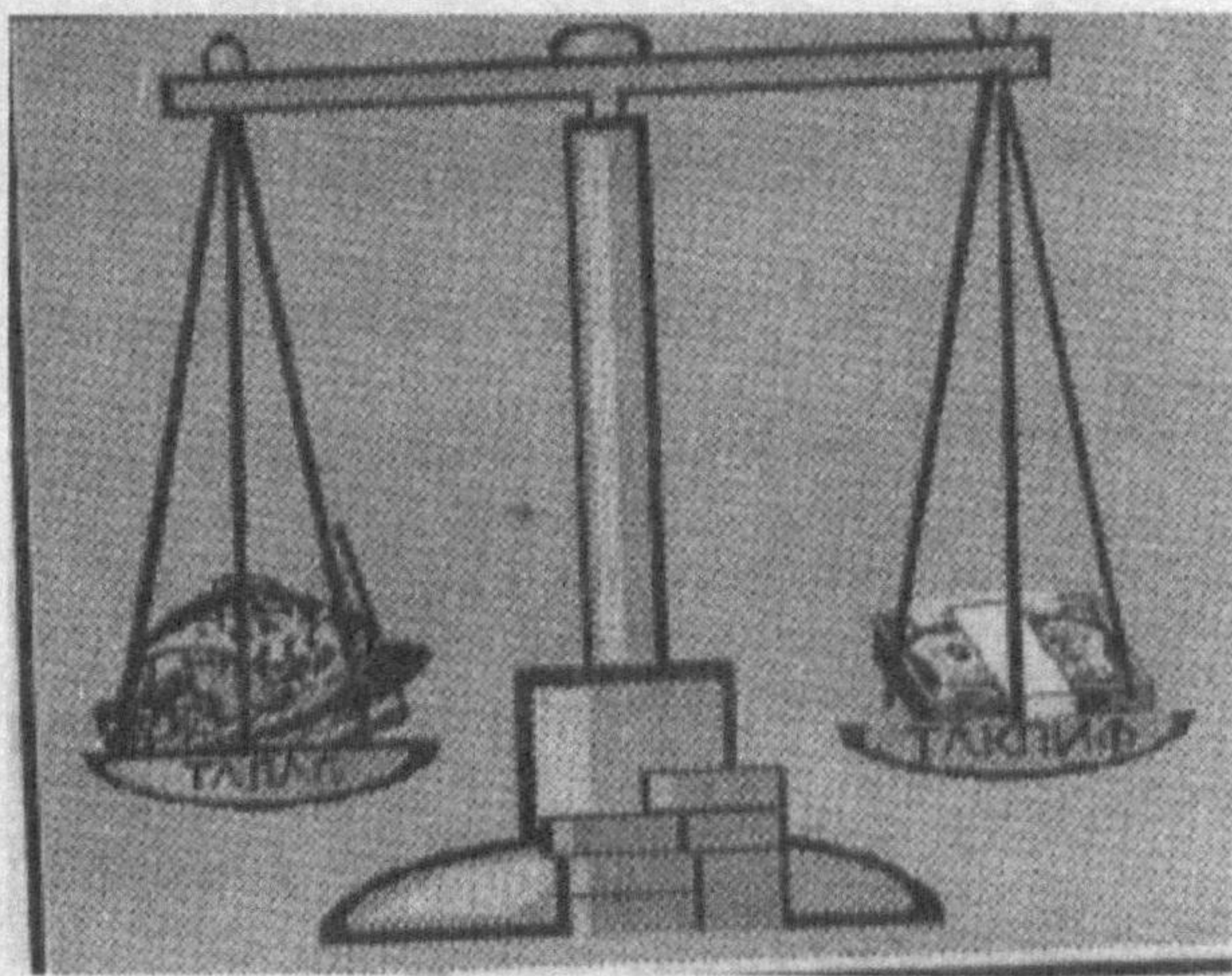
II йўналиш: Энг яхши бизнес режа лойиҳаси конкурси

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсининг ўзагини газетада бериб бориладиган дарс топшириқлари асосидаги конкурс ташкил қилади. Бошқа кичик конкурсларга қатнашмоқчи бўлган ўқувчилар бу асосий конкурс шартларини бажариб боришлари лозим. Кичик конкурсларга оид жавоб материалларини яқунловчи босқичгача март-апрел ойлари давомида газета номига юборишингиз лозим бўлади. Энг яхши деб топилган ишлар газета саҳифаларида ёритиб борилади.

“Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсига оид дарс материаллари ва топшириқлари ҳар ҳафта газета орқали бериб борилади. Сиз дарс материалларини ўрганиб чиқиб, топшириқларни бажариб, жавоб йўллашингиз зарур бўлади. Топшириқ шартларини газетада кўчириб олишингиз ёки ундан ксероксда нусха олиб, тўлдириб жўнатишингиз мумкин. Шунингдек топшириқни бевосита газетадан қирқиб олиб тўлдириб йўллашингиз ҳам мумкин.

Конкурснинг якуний босқичи 2001 йил май ойида Тошкент шаҳрида ёки ёз пайтида бирор сўлим оромгоҳларнинг бирида бир неча кун давомида ўтказилиши мўлжалланмоқда. Яқунловчи босқич олдинги йиллардагидан фарқ қилади. Бу йилги конкурснинг яқунловчи босқичига энг зукко ўқувчилар таклиф қилинади. Бу йил ҳам сизларни ҳомийларимизнинг телевизор, магнитофон, аудиоплеер, компьютер ўйинлари, ўқув қўлланмалари ва иқтисодиётга оид китоблар тўплами каби қимматбаҳо совғалари кутмоқда.

Кўрик-танлов материалларини газетамиз таҳририяга йўллашингизни сўраймиз. Манзил: 700011, Тошкент, Навоий кўчаси 30, “Тонг юлдузи” газетаси, “Иқтисодиётдан сабоқлар” сиртқи мактаб конкурсига.

Бозор иқтисодиётининг энг асосий хусусиятларидан бири — нархларнинг эркин бўлиши, деб таъкидлаган эдик. Нархларнинг эркин бўлиши деганда уларни бозор томонидан тартибга солиниб турилиши тушунилади.

Лекин сизга маълумки, бозорда сотувчи ва харидорлар бўлиб, сотувчи ўз молини қимматроқ сотсам, дейди. Харидор эса бу молни арзонроқ сотиб олсам, дейди.

Хўш, бундай шароитда нархлар қандай қилиб бозор томонидан тартибга солиниб турилади?

Қуйида шу ҳақда фикр юритамиз ва буни қуйидаги вазиятни таҳлил қилишдан бошлаймиз.

Ақромжон қишлоқда деҳқончилик билан шуғулланади. Ўзи етиштирган икки қоп бодрингни шаҳар бозорига сотгани олиб келди. Бодрингни қанчадан сотсам экан, деб ўйланиб қолди. Тезда бозорни бир айланиб, сифати жиҳатидан ўзиникига ўхшаш бодринглар 50-60 сўмдан сотилаётганини аниқлади ва бодрингни 60 сўмдан сота бошлади. Бир соат ичида бор йўғи 10 кг бодринг сотди. Шундан сўнг бодринг нархини 50 сўмга туширди. Бу сафар 1 соат ичида 20 кг сотди. Қараса, кеч кираяпти, уйга қайтиши керак. Ўйлаб ўтирмай бодрингнинг нархини 40 сўмга туширди. Бир пастда Ақромжон бодринг сотаётган раста олдида харидорлар навбатга тизилиб, қолган 70 кг бодрингни талаб кетишди.

Шунда, у ўзи учун ажойиб қонуниятни “кашф қилди”:

Маҳсулотнинг нархи қанча паст бўлса, унга бўлган талаб шунча юқори бўлади. Маҳсулот нархи қанча юқори бўлса, унга бўлган талаб шунча паст бўлади.

Бу ерда талаб деганда, харидорларнинг товарни сотиб олишга қодир бўлган эҳтиёжи тушунилади. Сиз одатда бозорга шунчаки томошага бормасиз. Ниманидир харид қилиш учун пул кўтариб борасиз ва пулингиз бу товарни сотиб олишга етган тақдирдагина сиз харидорга айланасиз. Шу сабаб, харидорнинг товарни сотиб олишга қодир бўлган эҳтиёжи деганда, унинг сотиб олишга қурби етадиган эҳтиёжи тушунилади. Масалан, сизнинг 1 кг бодринг сотиб олишга эҳтиёжингиз бор ва чўнтагингизда 50 сўм бор.

Лекин бодринг 60 сўм туради. Шунинг учун сиз 60 сўмлик бодринг харидори бўла олмасиз.

ТАЛАБ НИМА? 1-дарс

Туя бир танга, қани бир танга,
Туя минг танга, мана минг танга.
(Халқ мақоли)

Демак, сизнинг 60 сўмлик бодрингга бўлган эҳтиёжингиз талаб бўла олмайди.

Сиз фақат нархи 50 сўмлик ёки ундан паст бўлган бодрингга харидор бўлишингиз мумкин бўлади.

Маълумки, бозорда бодрингни яна бир неча сотувчилар турли хил нархларда сотишяпти. Кейинги мулоҳазаларимизни давом эттиришдан олдин, сиз билан бозорда сотилаётган бодрингларнинг сифати бир хил деб келишиб оламиз. Акс ҳолда, уларнинг баъзилари ўринли бўлмаслиги мумкин.

Агар биз бутун бозор бўйича бир кун ичида сотилган бодрингларни суриштириб, турли нархдаги бодрингларга қанчадан талаб бўлганлиги аниқлаб чиқсак, қуйидаги таклиф жадвали деб аталмиш жадвалга келамиз.

1-жадвал

№	Бодринг нархи	Бодрингга бўлган талаб миқдори (тоннада)
1.	20 сўм	10
2.	30 сўм	8
3.	40 сўм	6
4.	50 сўм	4
5.	60 сўм	2
6.	70 сўм	0

Талаб жадвали мазкур бозорда бодрингга бўлган талабнинг нархга нисбатан ўзгаришини аниқтайди.

Унга кўра, бозорда бодринг нархи 20 сўм бўлса, харидорлар 10 тонна сотиб оладилар, нарх 30 сўм бўлса, 8 тонна нарх 40 сўм бўлса, 6 тонна ва ҳоказо 60 сўм бўлса, 2 тонна ва ниҳоят бодринг нархи 70 сўм бўлса, харидорлар ундан ҳеч қанча сотиб олмасликларини аниқлаш мумкин.

Бирор товарни сотиб олишга қодир бўлган эҳтиёж, яъни талаб миқдори, товарнинг нархидан ташқари харидорларнинг даромадига, дидига ва бу товарни сотиб олишдан кўриладиган наф каби омилларга ҳам боғлиқ бўлиши мумкин.

ТАЛАБ НИМА?

1- топшириқ.

Жумланинг маъносини сақлаб тўлдириг.
Нархларнинг эркин бўлиши деганда,

тушунилади.

2. Қуйидаги фикрга ўз муносабатингизни билдириг, тўғрilarига “+”, нотўғрисига “—” белгиларини қўйиг.

1. Харидорларнинг муайян товарга бўлган эҳтиёжига талаб дейилади.
2. Битта товарга ҳар хил жойда ҳар хил талаб бўлади.
3. Битта товарга ҳар хил вақтда ҳар хил талаб бўлиши мумкин.
4. Талаб товар нархига боғлиқ эмас.

3. Талаб жадвалида нима акс эттирилади?

Жавоб _____

4. Муайян бозорда маълум товарга бўлган талаб миқдорининг қандай аниқланишини баён қилиг.

Мисол келтириг _____

5. Жумлани тўлдириг.

Муайян товарга бўлган талаб деб _____
айтилади.

6. Картошкага бўлган талаб жадвали қуйидагича:

Нарх	Талаб миқдори
20 сўм	4 т.
40 сўм	3 т.
60 сўм	2 т.

Жадвалдаги маълумотларни шарҳланг.

7. Айтайлик, олдинги машқдаги жадвал октябр ойида тузилган бўлсин. Қуйидаги фикрларга ўз муносабатингизни билдириб, тўғрисига “Т”, нотўғрисига “Ў” белгиларини қўйиг.

1. Картошканинг талаб жадвали декабр ойида ҳам худди шундай бўлади.
2. Айтайлик, шу картошка бозори ёнида катта завод жойлашган. Агар ноябр ойида завод ишчиларига оширилган иш ҳақи берилса, жадвал ўзгаради.

3. Агар шу бозорда олдингисидан кўра сифатлироқ картошка сотила бошланса, картошканинг талаб жадвали ўзгармайди.

8. “Тико автомобилига бўлган талаб ортиб бормоқда” — деган фикрни қандай тушунтириб берасиз?

Жавоб _____

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 10 йиллигига бағишланади ИҚТИСОДИЙ БИЛИМ АСОСЛАРИ ФАНИ БЎЙИЧА “ЭНГ ЯХШИ ДАРС ИШЛАНМАЛАРИ”. КЎРИК ТАНЛОВИГА МАРҲАМАТ!

Республикаимиз таълим тизими соҳасида оламшумул ислохотларни амалга оширмоқда. “Таълим тўғрисида”ги қонун ва кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг қабул қилиниши ва уни тезкор суръатларда жорий этила бориши ҳар биримиздан ўзгача фидокорликни ва ўзгача шижоатни талаб этади. Ислохотларининг биринчи босқичида мустақиллик ва миллий ғояларга йўғрилган умумий ўрта таълимнинг янги давлат таълим стандарти ва ўқув дастурлари қабул қилинди.

Умумий ўрта таълимнинг давлат таълим стандарти ўқувчилар умумтаълим тайёргарлигига, савиясига қўйиладиган мажбурий минимал даражани, таълим мазмуни, шакллари, воситалари, усулларини, унинг сифатини баҳолаш тартибини белгилаб берувчи ҳужжатдир. Давлат таълим стандарти ўз моҳиятига кўра ўқув дастури, дарсликлар, қўлланмалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларни яратиш учун асос бўлиб хизмат қилади. Шундай бўлгач, ислохотларининг иккинчи босқичида ҳар бир фан бўйича яратилган давлат таълим стандарти ва ўқув дастурларини синчиклаб ўрганиш ва уни жорий этиш ҳар бир педагог учун касбий бурч ҳисобланади. Хусусан, “Иқтисодий билим асослари” фанидан давлат таълим стандарти ва ўқув дастурини амалга жорий қилиш бўйича қилиниши лозим бўлган ишлар талайгина, чунки мактабда бу фан эндигина киритилди. Шу фикрдан келиб чиқиб,

— Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирлиги,

— Ўзбекистон Республикаси “Устоз” жағфармаси,

— Республика таълим маркази,

— “Тонг юлдузи” газетаси муҳарририя-ти кўрик танлов лойиҳаси муаллифлари Эргашвой Сариқов ва Баҳодир Ҳайдаровлар таклифини инobatга олиб, республикаимизда иқтисодий билим асослари фанидан дарс бераётган ўқитувчиларнинг мазкур янги стандарт ва дастурни ўрганишини рағбатлантириш ва уларнинг иш тажрибасини оммалаштириш мақсадида энг яхши дарс ишланмалари кўрик танловини ташкил этишга қарор қилди. Кўрик танлов 2001 йил март-сентябр ойларида бўлиб ўтади. Кўрик танлов низомига кўра, ўқитувчилар қуйидаги мавзулар бўйича ўзларининг оригинал дарс ишланмалари билан қатнашишлари мумкин:

- * Эҳтиёжлар. Ресурслар (3 соат);
- * Ишлаб чиқариш. Ихтисослашув (3 соат);
- * Айирбошлаш. Пул (3 соат);
- * Даромад. Чиқим. Фойда (4 соат);
- * Иқтисодий тизимлар (3 соат);
- * Мулк (3 соат);
- * Бозор (3 соат);
- * Таклиф ва талаб (4 соат);
- * Рақобат (3 соат);
- * Иқтисодиёт ва экология (3 соат);

Дарс ишланмалари ажратилган соатларга мос битта мавзунини тўла қамраб ол-

ган бўлиши, яъни ҳар бир мавзу бўйича бериши,

а) яратиладиган имкониятларни. ўқитувчи томонидан ўқувчиларга берилиши мажбурий бўлган таълим мазмунининг минимал даражаси ва у қайси иқтисодий тушунча ва фактлар ёрдамида ёритилишини;

б) минимал талабларни, мавзу ўтилгандан сўнг ўқувчи ўзлаштириши талаб этиладиган минимал билим, малака ва кўникмалар даражасини ўзида мужассамлаган бўлиши зарур.

Танловда ҳар бир ишланма ўқитишнинг интерактив услублари асосида яратилган бўлишига, дарс давомида фойдаланиши кўзда тутиладиган кўргазмалар қуроллар ва техник воситалардан қанчалик даражада унумли ва тўғри фойдаланганликка ҳам эътибор берилади. Бир ўқитувчи битта ёки бир неча дарс ишланмалари билан қатнашиши мумкин. Дарс ишланмалари Республика таълим маркази иқтисодий таълим бўйича илмий методик кенгаши мажлисида муҳокама қилиниб, уларнинг ичидан ҳар бир мавзу бўйича энг яхшилари танланади. Танлов сўнггида танловда ўз дарс ишланмалари билан иштирок этган энг фаол 20 ўқитувчи танлов ташкилотлари томонидан сентябр ойида ўтказиладиган ишчи-семинарда таклиф қилинади. Семинар давомида танлов ҳакамлари иштирокида ўқув

дастуридан ўрин олган ҳар бир мавзу бўйича энг яхши деб топилган дарс ишланмалари муаллифлари томонидан кўргазмалар дарслар ўтилади ва муҳокама қилинади. Семинар якунида танловнинг мутлақ ғолиблари мураббийлар кўни арафасида аниқланади ва тақдирланади.

Ғолиб ўқитувчилар учун ҳомийларимизнинг қуйидаги совринлари белгиланган:

— биринчи ўрин учун — телевизор ва шахсий кутубхона учун иқтисодиётга оид адабиётлар тўплами.

— иккинчи ўрин учун — магнитофон ва шахсий кутубхона учун иқтисодиётга оид адабиётлар тўплами.

— учинчи ўрин учун — гилам ва шахсий кутубхона учун иқтисодиётга оид адабиётлар тўплами.

Шунингдек, энг яхши дарс ишланмалари материаллари қайта ишланиб, уларни келгусида оммалаштириш мақсадида иқти-

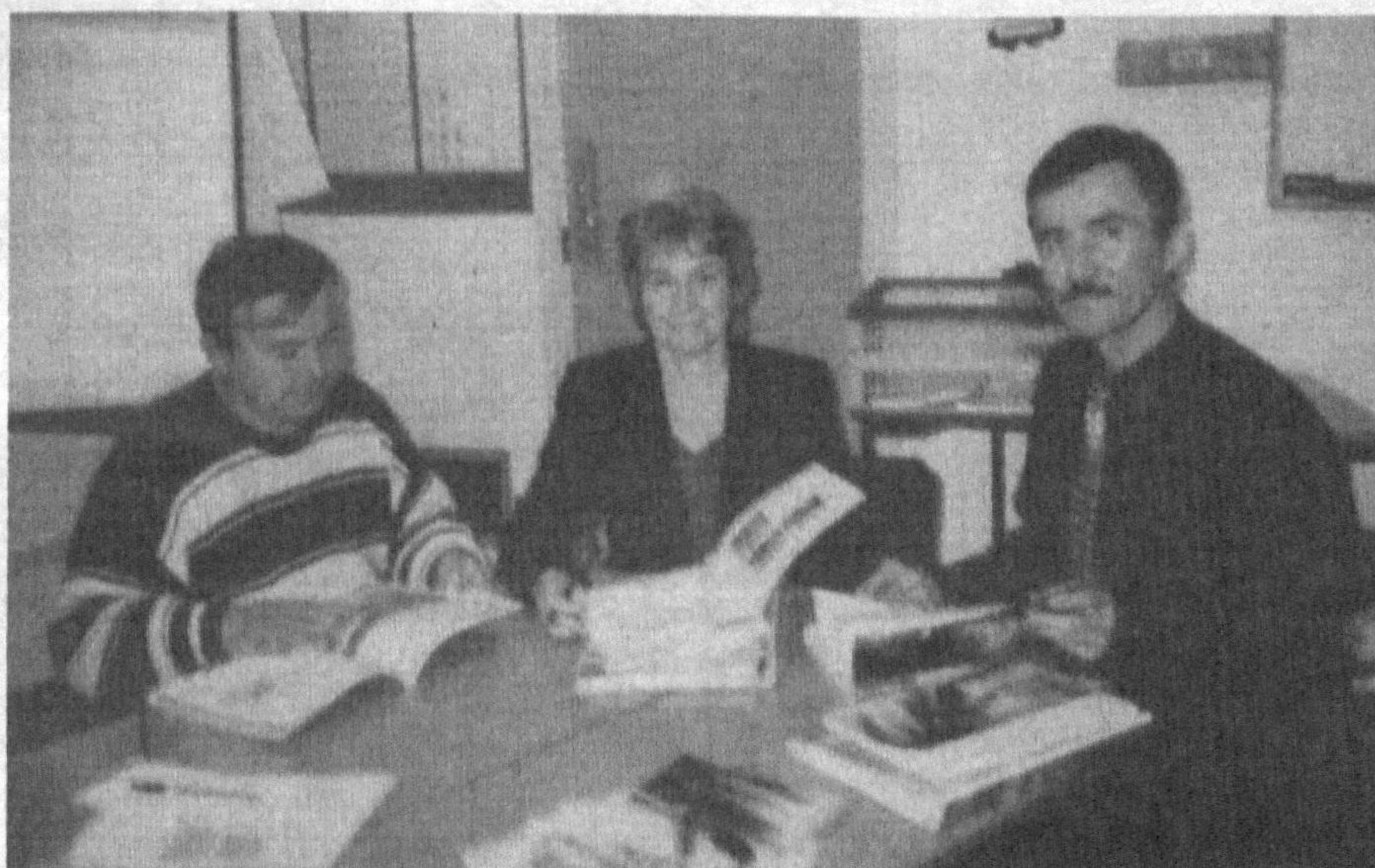
содий билим асослари фанидан яратилаётган услубий кўрсатмалар китобига киритилиши кўзда тутилмоқда.

Кўрик танловга қатнашиб, илғор тажрибаларингизни ҳамкасабаларингиз билан ўртоқлашасиз ва ҳаммамизнинг умумий мақсадимиз-иқтисодий таълимни мактабда янги давлат таълим стандарти ва ўқув дастури бўйича жорий этишда ўзингизнинг салмоқли ҳиссангизни қўшасиз деган умиддамиз.

Кўрик-танлов бўйича батафсил маълумотни газетамиз таҳририятдан ёки Республика таълим марказининг 206-хонасидан олишингиз мумкин.

Кўрик-танлов материалларини газетамиз таҳририятига йўллашингизни сўраймиз. Манзил: 700011, Тошкент, Навоий кўчаси 30, “Тонг юлдузи” газетаси, “Энг яхши дарс ишланмалари” кўрик-танловига.

Мурожаат учун телефон: 45-77-38. Ташкилий қўмита.

Сувратда танлов ташкилотчилари.

XAYR, KUMUSH QISH...

QISH QORI
BILAN

Qish uchun vigor
Oppoqqina qor.
Havo top-toza,
Oh, qanday soz-a.
Qor uchqunlari
Osmon unlari.
Sochilar asta,
Boqdim xavasda,
Kengliklar ko'rkam,
Go'yo oq ko'klam.
Qarang husniga
Yerning ustiga -
Choyshab yoyilgan,
Rosa qoyilman.
Qishning oqligi,
Qor yumshoqligi -
Bolakaylarning
SHo'x quvnoqligi
YOqqandan yoqar,
Dilga o't yoqar.
Bolalar g'ujg'on
O'ynar qorbo'ron.

Bo'sh yotgan chana
G'izillar yana.
Qayda sirpanchiq
Bolajonlar liq.
Qish'nomi asli
Oppoqlik fasli.
Badan chiniqqay,
Fikr tiniqqay.
Ey, yoqimtoy qish
Qoringga olqish.
Sog'intirgan qor
Keltirgay bahor.

YUGURISHAR
BOLALAR

Bolalar chopishar
Har tomon,
Qalbida bordayin
Mingta jon.
Ichiga sig'maymi
G'ayrati?
Bir olam xavasi -
Xayrati.
Qanday soz zavq ila

Yugurmoq,
Bu esa ko'p ishga
Ulgurmoq.
Boshlasha qiyqiriq
To'palon,
Jaranglab ketganday
Keng jahon.
Barchasin kuzatib
Yurgayman.
O'zimcha zavq-u shavq
Surgayman.
Bolalar, yuguring,
Chopingiz,
Ulg'ayib sog'liq, baxt
Topingiz.
Manimcha hech qachon
Tinmangiz,
Chiniqing, egiling
Sinmangiz.
Yurgayman sizlarga
Xavasda,
Mehrimdan tutayin
Guldasta.

CHINIQQANLAR,
SINIQQANLAR

Chiniqqanlar, desam kim?
Ko'plar „bizlar“ der balkim.
Siniqqanlar, desam kim?
Bir qanchalar bo'ldi jim...
Chiniqqanlar mard ekan,
Sog'lom-u bedard ekan,
Oyog'idan o't chaqnab,
ishlagan terlab, charchab.
Barchasi harakatda,
Lanj emaslar albatta.
Siniqqanlarning rangi -
Achinarli, qarang-ki
Tushganday qayg'ularga,
Rahmim keldi ularga.
Hech biri mashq qilmagan,
Mashq qilib, gasht
qilmagan.
Javobga kelmas xoli,
Yotgan bemor misoli.
Semirgan-u pishmagan,
Ishlab terga tushmagan.

Tanini qiynamagan,
Pishitib iylamagan.
Chiniqqanlar
O'ynasin!
Siniqqanlar
O'ylasin...

QISHNING
SHARTLARI

Kuzatganim muttasil
Qish rosa qiziq fasl.
Ko'pdur uning shartlari:
YOqtiradir mardlarni.
Kiyin der issiq, ixcham,
Bo'lasan chaqqon, ishchang.
Sovuq qilsa-chi hujum
O'tirma lalayib - jim!
Kerak erur epchillik,
O'z ahdda izchillik.
Qish yoqtirmas qo'rqoqni,
Lapashingni - no'noqni.
Otsang agar yaxmalak
Bo'lmagin der charxpalak.

SALOM KO'KALAM BAHOR!

SAROY MAYMUNLARI

Qadimdan hindistonliklar hayvonlarni muqaddas sanab kelishgan. Hozirda ham Hindistonda sigirlar xosildorlik va farovonlik ramzi bo'lgan. Induizm aqidalariga binoan, hind dehqoni zotsiz qarib qolgan qora molni so'ymaydi, balki shunchaki o'z hovlisidan haydab yuboradi. Buning natijasida millionlab och sigirlar yo'llar, ekin dalalari, shahar ko'chalari bo'ylab daydib yurib yo'l harakatiga halal beradi va ekinzorlarni vayron qiladi. Biroq ularga hech kim tegmaydi. Hozirgi paytda muqaddas sanalgan maymunlar Hindistonning ma'muriy binolariga bostirib kirib iqtisodga katta zarar yetkazmoqdalar hamda binolarga shikast yetkazmoqda. Maymunlar Hindiston hukumati boshlig'i Prezident saroyiga ham suqulib kirishlari Prezident tan soqchilarini juda qiyin ahvolga solmoqda. Hayvonlarga zarar yetkazish gunoh hisoblanganligi bois maymunlarning bu harakatlarini to'xtatish ancha-muncha qiyin masalaligicha qolmoqda. Hindiston hukumati hozirda bu masalani yechish ustida bosh qotirmoqdalar. Ammo Prezident saroyining soqchilari maymunlarni har kuni saroydan quvib yuborsalar ham yana ertasiga maymunlarning saroyda paydo bo'lishi ularni bezovta bo'lishiga sabab bo'lmoqda.

QUVAYTDA
KATTA BAYRAM

Shu kunlarda Quvayt davlati o'z mustaqilligining 40 yilligini, Iroq bosqinidan ozod bo'lganligining 10 yilligini keng nishonlamoqda. Ushbu tantanaga AQShning sobiq prezidenti Katta Jorj Bush, Angliyaning sobiq Bosh vazirlari Margaret Tetcher xonim va Jon Meyjorlar ham tashrif buyurishdi.

AQSHNING QIRG'IZISTON
CHEGARALARIGA YORDAMI...

Bundan bir necha kun avval AQSH Davlat departamentining bir guruh ekspertlari Kim Savit xonim boshchiligidagi Qirg'izistonga tashrif buyurgan edilar. Kim Savit xonim chegaralar xavfsizligini ta'minlash va eksportni nazorat qilish dasturlarining rahbari hisoblanadi. Qirg'iziston hukumati bilan bo'lib o'tgan suhbatda AQSH tomoni Qirg'izistonga terrorizmga qarshi va noqonuniy ravishda qurol hamda narkotik olib kirishga qarshi kurashishda beg'araz yordam ko'rsatishini aytdi. Bishkekinformbyuro agentligining xabariga ko'ra, Vashington Qirg'izistonga 5,49 million dollar miqdorida ko'mak bermoqchi. Ushbu yordam turli zamonaviy texnik qurilmalar va chegarani qo'riqlash uchun zarur bo'lgan qurollarni berish orqali ko'rsatiladi. Shu kunlarda Vashington Qirg'izistonni zarur texnik qurilmalar bilan ta'minlash bo'yicha yordam berishni boshlab yubordi.

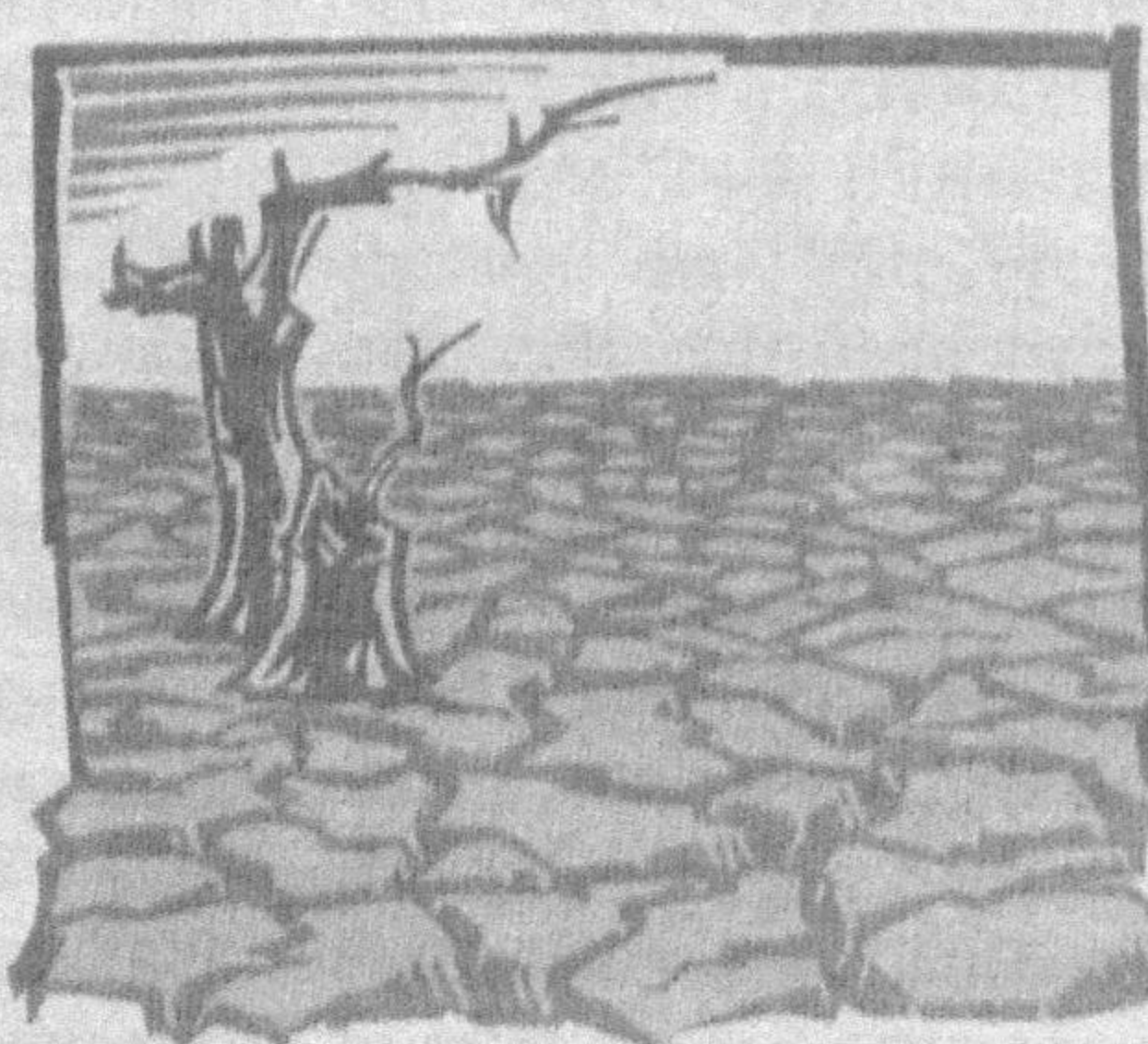
BORNEO FOJIALARI

Shu kunlarda Indoneziyaning Borneo orolidagi kallakesarliklar va hunrezliklar natijasida vujudga kelgan keskin vaziyat ushbu davlatni ham, uning qo'shnilarini ham xavotirga solmoqda. Mana bir necha kundirki, Borneo orolining tub aholisi bo'lmish dayaklar qabilasi ushbu hududda yashovchi boshqa qabilalarni va Indoneziyaning turli joylaridan ko'chib kelgan aholini vahshiylarcha o'ldirib, asosan boshlarini tanalaridan judo qilmoqdalar, ularning uylarini yoqib, go'daklar va ayollarni ham ayamayaptilar. Dayaklar va boshqa qabilalar o'rtasidagi bu kabi qonli to'qnashuvlar Kalimantanda ham yuzlab insonlarning qurbon bo'lishiga olib kelmoqda. Borneo oroli va Kalimantandagi to'qnashuvlar natijasida hozirgacha 850 nafar odam qurbon bo'lgan.

ҚУТУРГАН,
КАСАЛЛАНГАН
МОЛЛАР

Buyuk Britaniyada mollarning xavfli kasalliklarga, xususan, oq silga chalinish va quturish holati yana avj oldi. Buning natijasida Angliya hukumati minglab kasallangan mollarni o'ldirib yubormoqda. Tabiiyki, aholining go'shtga bo'lgan ehtiyoji qondirilmayapti. Oziq-ovqat, xususan, sut mahsulotlarining tanqis bo'lib ketishi ham hukumatni tashvishqa solmoqda.

AQSH SHARQIDA
KUCHLI TORNADO

Oxirgi bir hafta ichida AQShning sharqiy hududlarida tinimsiz davom etgan tornado minglab uylarni vayronaga aylantirdi. Tornado hatto ulkan daraxtlarni ildizi bilan qo'porib, uzoqlarga uchirib yuborgan. Ko'chalardagi yuzlab avtomashinalar daraxt yoki stolbalar ostida qolib, pachoq bo'lib ketgan.

Tornadodan zarar ko'rgan asosiy hudud Mississipi shtatidir. Tornado natijasida qurbon bo'lganlardan 16 kishining jasi topildi. Lekin vayronalar ostida qolib ketgan odamlar qurbonlar sonini orttirishi mumkin.

МИРКО НОРАЧ ҚАМОҚДАМИ?

Xorvatiyada general Mirko Norachning tarafdorlari uni qamoqdan ozod etilishini talab qilib, amaldagi islohotchi hukumatni general Norachni nohaq qamaganiga qarshi bir necha kundan beri ko'chalarda ommaviy namoyish o'tkazmoqdalar. Amaldagi islohotchi hukumat general Norachni bir qancha harbiy jinoyatlarda hamda 1991 yildagi urushda 40 nafar serbni o'ldirganlikda ayblab, qamoqqa olgan. Deyarli har kuni 100 mingga yaqin general Norach tarafdorlari qo'llarida Xorvatiya bayrog'i, Norachning portreti va hukumatga qarshi shiorlarni ko'targan holda, Adriatika sohilidagi Split shahrida namoyish o'tkazib, general Norachning ozod etilishini talab qilmoqdalar. Ko'pchilik xorvatlar Mirko Norachni mamlakat mustaqilligi uchun bo'lgan urush qahramoni deb hisoblaydilar.

*Jahon adabiyotining shoh asarlaridan biri
«Yo'lbars terisini yopingan pahlavon»
dostonini yaratgan Shota Rustaveli Gurjiston
janubidagi Rustavi degan joyda, 1166 yilda
tug'ilgan. Shota boshlang'ich ma'lumotni cherkov
maktabida oladi, so'ngra o'qishni Zarzma ibodatxonasi
qoshidagi o'quv dargohida davom ettiradi. Boladagi
qobiliyat o'qituvchilarning e'tiborini qozonadi, uni
Ikaltoga o'qishga yuboradilar. Shota bir necha yil
mobaynida o'z ilmini oshiradi, tinglovchilarni hayratga
soladigan she'rlar yaratadi. Mamlakat hukmdori
Tamara uni bir qancha gruzin yoshlari qatori chet elga
— Vizantiyaga o'qishga yuboradi. Shoir o'z Vataniga
qaytgach, Tamaraning kotibi, saroy kutubxonasining
boshlig'i, davlat xazinachisi bo'lib ishlaydi.
Shota Rustaveli haqida va ijodi to'g'risida bizgacha
yozma ma'lumotlar juda oz yetib kelgan. Lekin shoir
haqida yaratilgan rivoyatlar shu qadar ko'pki, jahon
adabiyoti namoyandalaridan boshqa birortasi haqida bu
qadar ko'p rivoyat va afsonalar to'qilmagandir, ehtimol.*

izohlanganligi, asarda
uchramaydigan
she'rlarning keltirilishi
ularga bo'lgan qiziqishni
yanada oshiradi.

«GRUZIN
QALBINING
XAZINASI»

Rustaveli yashagan
davrdagi Gurjiston yerlarini
birlashtirish g'oyalarini
ilgari surgan hukmdorlar
bilan feodallar o'rtasidagi
nizolar g'oyat kuchaygan
davr edi. Mamlakatdagi
ana shu vaziyat «Yo'lbars
terisini yopingan
pahlavon» dostonida
o'zining badiiy ifodasini
topgan. Doston XII asrning
oxirlarida, ya'ni mamlakat
iqtisodiy va madaniy
jihatdan yuksalgan,
siyosiy jihatdan

birmuncha mustahkamlangan bir sharoitda
dunyoga keldi.

voqea — mamlakat podshosi Georgiy III tomonidan
1179 yilda qizi Tamarani yurtning sultoni sifatida
taxtga o'tkazishi asos qilib olingan. Shoir Tamarani
taxtga o'tirish vaqtinigina emas, shuningdek, undan
oldin va keyin bo'lib o'tgan voqealarni ham qamrab
oladi.

Rustaveli adabiyotidagi shartlilik asosida ish ko'rib,
muayyan voqealar zaminidagi mushtarak tomonlarni
yoritishga asosiy e'tiborni
qaratadi. Gurjiston shohi
Georgiy III xonadonida bo'lib
o'tgan voqealarni tasvirlash
uchun o'zga hukmdorlar —
arab Rostevon va hind

RIVOYATLARDAN BIR SHINGIL

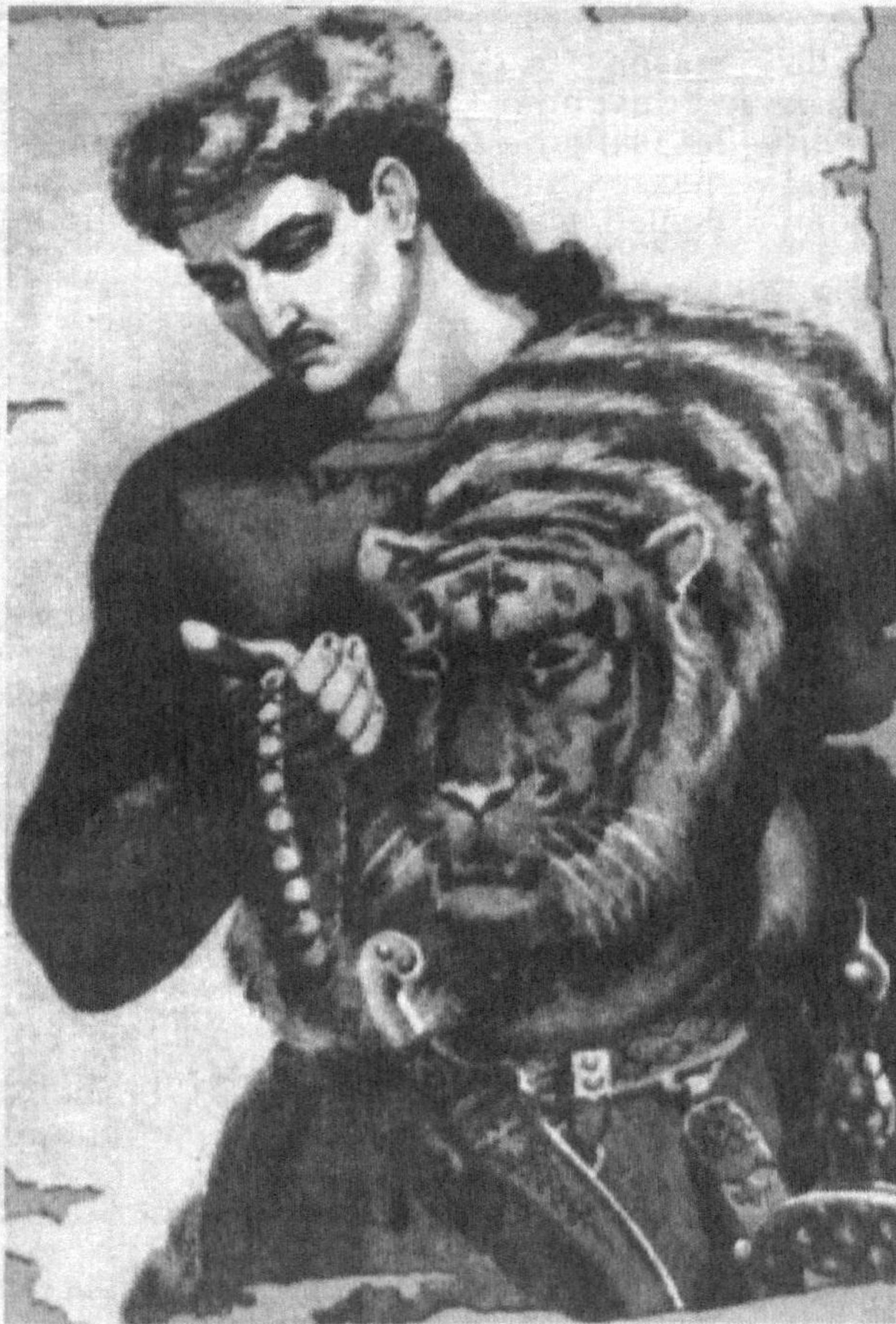
Bir rivoyatda hikoya
qilinishicha, Shota 7 yoshida
ota-onasidan yetim qoladi, uni
amakisi o'z tarbiyasiga oladi, savod o'rgatadi,
so'ngra Zarzma maktablariga yuboradi. O'tkir zehni
va qobiliyati bilan boshqalarni hayron qoldirgan
16 yoshli Shotani o'qituvchisi Arseniy yaqindagina
hokimiyat tepasiga kelgan Tamaraga o'zining eng
iste'dodli talabasi sifatida tanishtiradi. Arseniy
malikadan kelajagi porloq o'spiriga o'qishni
davom ettirish uchun imkoniyat yaratishni iltimos
qiladi. Tamara Shotani Afinaga yuboradi. Shota
Afinada 6 yil o'qiydi, so'ngra Iyerusalimga boradi.
U grek, arab, fors va boshqa tillarni qunt bilan
o'rganadi, Gomerni o'qiydi, adabiyot, falsafa fanlari
bilan shug'ullanadi. Bir necha yildan so'ng Shota
o'z Vatanida zo'r tantana bilan kutib olinadi, vazir
etib tayinlanadi.

Boshqa rivoyatga qaraganda, Shota dehqonning
o'g'li bo'lib, she'riy mushoiralarda kattalarni ham
yenggan. 10 yoshga to'lmasdan otasi, so'ng
onasidan ajralgan. Mehribon kishilaridan judo
bo'lgan Shota o'zini Kura daryosiga tashlamoqchi
bo'lib turganida uning bu niyatini sezib qolgan
Tamaraning otasi Shotani saroyga olib ketib, o'z
qizi bilan birga tarbiyalaydi.

Yana bir rivoyatda aytilishicha, shoirning otasi
kunlardan bir kun Rustaviga yondosh Patarasheni
qishlog'iga ziyofatga boradi. Ziyofatda o'tirgan
mahalida unga o'g'il ko'rganligi haqidagi xabarni
yetkazishadi. Bu bo'lajak buyuk shoir Shota edi.
Otasi yana ham ko'proq ichadi va qattiq mast bo'lib
qoladi. Bundan foydalangan uning dushmanlari
Shotaning otasini zaharlaydilar. Shundan keyin
Shotani amakisi o'z tarbiyasiga oladi, o'qitadi.
Aytishlaricha, u Tbilisida, so'ng Kaxetiyada o'qiydi.
17-18 yoshlarida Rustaviga qaytib keladi. Bu vaqtda
u taniqli shoir edi. Elizbar hokimining qizi Ninoni
unga unashtirishadi, lekin to'y bo'lmasdan Tamara
uni Yunonistonga yuboradi. Bir necha yildan keyin
Shota yurtiga qaytib keladi va shu yerda mashhur
«Yo'lbars terisini yopingan pahlavon» dostonini
yaratadi. Rustaveli katta bir yig'inda o'z dostonini
o'qib beradi, asar malika Tamaraga g'oyat manzur
bo'ladi, shoirni o'ziga xazinachi qilib tayinlaydi.
Xalq o'zining sevgan shoiri to'g'risida yaratgan
rivoyatlarida Shota Rustavelining
donishmandligiyu yuksak iste'dodi, fazilatlarini
o'ziga xos xulq-atvori to'g'risida mehr bilan hikoya
qiladi, uning jonli siymosini gavdalantirishga
intiladi. Rivoyatlarga qaraganda, Shota Rustaveli
ulug' shoir, chinakam inson, donishmand faylasuf,
ajoyib sozanda, mohir chavandoz, taniqli davlat
arbovi bo'lgan ekan. Bu rivoyatlarda shoirning ota-
onasi, og'a-inilari, amakisi, qo'shnilar haqida,
qanday tarbiya olganligi, qayerda o'qiganligi, qaysi
mamlakatlarga sayohat qilganligi, o'sha davrning
turli tabaqa kishilari bilan qanday munosabatda
bo'lganligi, hayotining so'nggi yillarini qanday
o'tkazganligi va nimalarni vasiyat qilganligi
to'g'risida hikoya qilinadi. Mazkur rivoyatlarda
Rustaveli dostonining ayrim o'rinlari

GRUZIN ADABIYOTINING QUYOSHI

Asardagi voqealar tizimi va qahramonlar
to'qnashuvi, ularning ruhiy dunyosi, badiiy
talqini ham o'ziga xos bo'lib, voqealar davomini
sir saqlash, hikoya ichida hikoya singari she'riy
usullarni o'z ichiga oladi. Arab sultoni
Rostevonning qizi Tinatin asrandi akasi

Avtandilni sevadi. Sulton o'zi tirikligidayoq qizini
hukmdor etib tayinlaydi. Lekin kutilmagan bir
hodisa bu ikki yoshning xurram hayot haqidagi
orzularini yo'qqa chiqaradi. Tinatinning taxtga
o'tirishiga bag'ishlangan tantanada yo'lbars
terisini yopingan pahlavon paydo bo'ladi. Bu
pahlavonning kimligi shohni g'oyat qiziqitirsa-da,
uning barcha urinishlari behuda ketadi, pahlavon
to'g'risida hech kim hech narsa bilmaydi.
Avtandil noma'lum pahlavonning kimligini
aniqlash uchun yo'lga otlanadi. Uzoq davom
etgan qidirishlar so'ngida Avtandil pahlavonni
topadi va uning kimligini aniqlaydi. U hind
podshosi Parsadonning asrandi o'g'li Tariel
bo'lib chiqadi.

Parsadonning qizi Neston-Darijon va Tariel bir-
birlarini sevadilar. Avtandil va Tariel bir-birlari
bilan do'stlashishadi va voqealar davomida
sevishganlar bir-birlariga yetishishadi.
Asarga Gurjiston tarixida haqiqatan bo'lib o'tgan

Parsadonlar saroyidagi vaziyatlarni tanlaydi. Har
ikkalasining yagona qizi, asrandi o'g'illari bor.
Ularning ikkisi ham shoh qo'shinlarining
lashkarboshisi Georgiy III ning ham yagona qizi va
asrandi o'g'li bo'lganligi e'tiborga olinsa, har
uchchala oiladagi vaziyatning mohiyati, bir-biriga
uyg'unligi oydinlashadi.

Doston uch pahlavon — Tariel, Avtandil va
Faridunning xatovlar tomonidan o'g'irlangan go'zal
Neston-Darijonning Kojeti qal'asidan ozod qilish
uchun olib borgan mardonavor kurashlari haqida
hikoya qiladi.

Qahramonlik va sadoqat, do'stlik va o'zaro
hamkorlik asarning motivlarini tashkil etadi. Uning
qahramonlari afsonaviy kuch-qudratga, betakror
fidoiyligi sadoqatga ega bo'lgan kishilardir. Avtandil
va Tariel o'rtasida do'stlik insoniy munosabatlarning
oliy va muqaddas namunasi deb ta'riflanadi.

Uchrashdilar balqiganday bir ko'kda ikki
guyosh,

Yoki yerga nur sochuvchi ikki oy, ikki
yo'ldosh.

Qadrlarga nazar solsang, sarvinoz hech gap
emas,

Yetti yulduz zarhali ham bularga nisbatan
past.

Bahodirlar o'pishdilar go'yo ikki birodar,
Ochilgan lab g'unchasila yaltirardi injular;
Qaynoq-qaynoq quchoqlashib bo'taday
bo'zlashardi.

La'li betlar sarg'ayishib qahraboga o'xshardi.
Rustaveli do'stlik tuyg'usi inson ma'naviy qiyofasini
belgilovchi asosiy o'lchov deb biladi. Inson ahli va
zakovatini ulug'lash, aqlning jaholat ustidan g'alaba
qilishiga ishonch asarning har bir satridan sezilib
turadi.

So'z san'atining go'zal namunasi bo'lgan mazkur
doston tufayli Shota Rustaveli sevgi, do'stlik,
qahramonlik kuychisiga, dunyo adabiyotining ulug'
namoyandalaridan biriga aylandi. Rustaveli mana
sakkiz asrdiki, gruzin xalqining timsoliga, faxriga
aylangan. Gruzin ayollari o'z bolalarini Rustaveli
haqidagi qo'shiqlar va shoir she'rlari bilan
allalaganlar. Shoir dostoni — gruzin xalqi aql-
zakovatining ko'zgusi. Ulug' gruzin shoiri Ilya
Chavchavadze qahramonlarining biri tilidan:
«Birodar, bu kitob — gruzin qalbining xazinasi.
Bizning tilimizda bu kitobdan yuksakroq,
muqaddasroq hech narsa yo'q. Bu kitobning so'zlari
mehnatda tasalli beradi, g'am-g'ussani
yengillashtiradi, sening aqlingga, yuragingga kuch
va harorat baxsh etadi, seni yaxshilikka undaydi»
deganida tamomila haqdir. Umri boqiy shoirning
mangu barhayot «Yo'lbars terisini yopingan
pahlavon» dostoni 1959 yildayoq ajoyib shoirlarimiz
Maqsud Shayxzoda va Mirtemirlar tomonidan
to'lig'icha o'zbek tiliga yuksak mahorat bilan tarjima
qilinib, nashr etilgandir.

Rahmatilla INOG'OMOV,
filologiya fanlari nomzodi.

MEN TANIGAN ALPOMISH

(Kichik doston)

Umr o'zi oqar daryo,
O'tib ketar yoshlik ham.
Yoshlik o'zi beboshlik,
Ammo yodimda o'sha —
G'azal, she'ru, ertaklar,

Qadim o'tgan zamonda
Uzoq-uzoq tomonda
Bir bola bo'lgan ekan,
Pahlavon va navqiron
Uning ismi Alpomish
Yuk ko'tarar chin polvon.
Dovonbekka evara,
Alchimbekka chevara,
Boybo'ring o'g'loni,
Hakimbekdir o'z nomi
Zil yoyni ko'tarar dast,
Tog'ni surar bepisand
Alpomish bo'lib nomi
Elda dostondir shoni
Oradan yillar o'tdi,
Uchratdi Oybachinni.

Kuch-qudratja teng ko'rib
Dedi shu yorning chini!
Ko'ngil qo'yib ikkisi
Baxt qasrini qurishdi
Pahlavon Alp, Oybachin
Niyatiga yetishdi.
Sadoqat va botirlik,
Ezgulik g'olib do'stlar.
Meros qilib qoldirdi.
Buni shu yorug' yuzlar.
Kichik dostonim tugab
Men ham topgandek tinchim
Sizga omad tilayman
Omon bo'ling, o'quvchim.

Mehriniso ALIYEVA,
Andijon shahar,
1-gimnaziyaning
5-"B" sinf o'quvchisi

KITOBNI QANDAY ASRAYSIZ?

Kitobxon bir dugonam bo'lardi. Kitob o'qishni yaxshi ko'rardi-yu, ammo saqlashni bilmasdi. Barcha o'qigan kitoblari qalbidan joy olgan, lekin kitob javonidan joy olmaganiga achinardim. Eng achinarlisi, bobosi necha yillab saqlab kelgan „Alpomish“ kitobini o'qish uchun olgan uni yo'qotib qo'ygan. Bobosi umrining oxirgi kunlarida ham o'sha kitobni so'roqlagan ekan... Ko'p kuzatganim bor. Ayrim odamlarning uy to'ridagi kitob javonida ancha tahchil bo'lgan kitoblarning bezak uchungina qo'yilganini. Ammo kunlar kelib kimgadir bu kitoblar qo'l kelishiga ishonaman.

Bolalar ayting-chi, siz kitobni avaylab-asrash, ardoqlashni ham bilasizmi? Qanday qilib? Do'stlaringizchi, uni qanday asrashadi? Shu haqda menga yozib yuboring.

Xurshida
BOYMIRZAYEVA,

Toshkentdagi 248-maktab o'quvchisi.

BAHOR TONGI

Bahorda tong go'zaldir,
Hatto go'zal qir-adir.
Tongda ochilar g'uncha,
Manzara ko'rkam
buncha.

Baland tog'lar oralab,
Quyosh chiqib
kelmoqda.
Mayin shamollar esib,
Uzun sochim yelmoqda.

Shildirab oqqan suvlar,
Ko'nglimni xushnud qilar.
Qushlarning sho'x ovozi,
Menga kuydek tuyular.
Bahorda tong go'zaldir,
Hatto go'zal qir-adir!

Dilso'z SODIQOVA,
Samarqand shahridagi
17-Iqtidorli o'quvchilar
gimnaziyasining
8-"V" sinf o'quvchisi.

Bu borada sizga xitoylik shifokorlarning maslahatlari yordam beradi. Rivoyat qilishlaricha, Xitoy imperatori fuqarolaridan birining boshi qattiq og'rib qolibdi. Og'riqning zo'ridan kecha-yu kunduz o'zini qo'yarga joy topolmabdi. Ish bilan ovunsam,

og'riqni unutarman, degan xayolda dalaga chiqibdi. Yerlariga ishlov berayotib oyog'iga ketmon tegib ketibdi. „Menga shu ham bormidi? Endi rosa oyog'im og'risa kerak“ deya o'tirib olibdi. Nimagadir u oyog'ida hech qanday og'riq sezmad. Shu payt boshidagi qattiq og'riq ham xuddi qo'l bilan olib tashlagandek taqa-taq to'xtabdi. U bo'lib o'tgan voqeani imperatorga so'zlab beribdi. Imperator esa boshqa fuqarolariga ham boshlari og'rib qolsa, oyoqlariga ketmon yoki tosh bilan urish kerakligi haqida ko'rsatma beribdi. O'zi ham, saroy ahli ham shu tariqa bosh og'rig'idan qutulishgan ekan. Bu rivoyat bundan 5000 yil muqaddam hali dori-darmonlar bo'lmagan, og'riq va boshqa xastaliklarni reflektor nuqtalariga ta'sir etish yo'li bilan davolash usullariga asoslanib yozilgan ekan. Keyinchalik 700 dan ortiq ana shunday nuqtalar topilgan.

Hozirgi kunda Xitoyda nuqtali uqalash usullaridan keng foydalanilyapti. Shuningdek butun jahon olimlari ham bu usullarni zo'r qiziqish bilan o'rganmoqdalar.

O'zingizga ma'lum, Xitoyda oilani rejalashtirish maqsadida „Bir oilaga — bir farzand“ siyosatiga amal qilinadi. Shunga qaramasdan

mashq o'tkazar ekan. O'quvchilar ustozlari ko'rsatgan ko'z atrofidagi maxsus nuqtalarni o'zlari uqalab, mashq qilisharkan.

ohistagina bosish kerak. Buning uchun ikkala qo'lning bosh barmoqlari (chap barmoq bilan chap, o'ng barmoq bilan o'ng tarafdin) bilan bu nuqtalarni yengilgina bosish kerak.

Xo'sh, Sinmin nuqtasini qanday topish mumkin? Bu nuqta ko'z qinining burchak qismi va burunning o'rtasida

joylashgan bo'lib, 8 marotaba yengil bosiladi.

2-MASHG'ULOT

Ko'z atrofini aylanma uqalash. Ikkala qo'lning bosh barmoqlari yuzning ikki tarafidagi Tayyan nuqtalariga qo'yilgan holda ko'rsatgich barmoqlar bilan ko'z atrofi aylanma holatda uqalanadi. Tayyanch nuqtasini topish uchun qosh va ko'z yakuniy qismining o'rtasiga bosh barmoq qo'yiladi. Bu nuqtani 4 marta yengilgina bosish va ko'z atrofini 4 marta uqalash lozim.

3-MASHG'ULOT

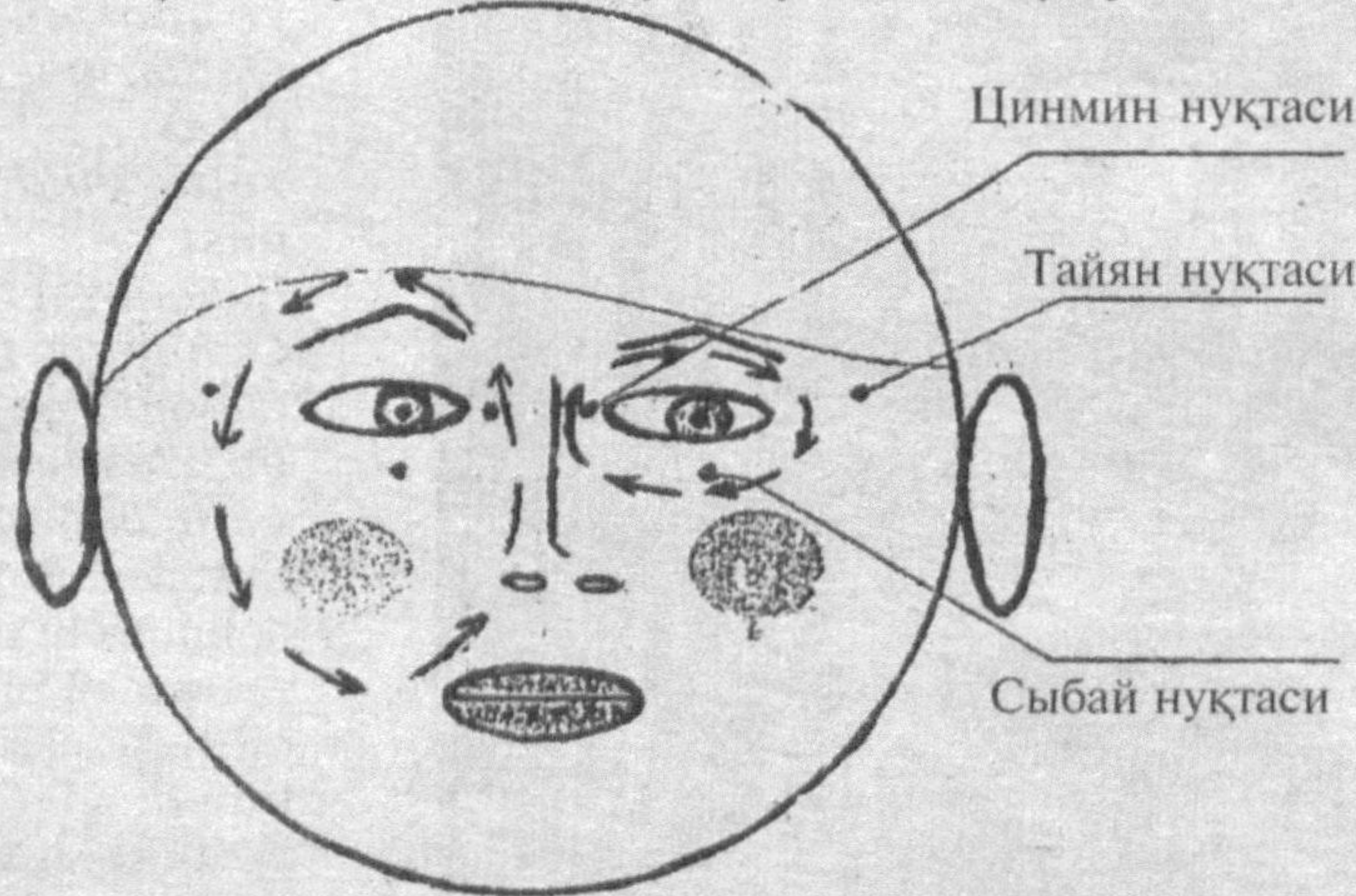
Ikkala qo'lning ko'rsatgich barmoqlari yordamida Sybay nuqtasi oxista bosiladi. Nuqtalar 4 marta yuzning ichki tarafiga, 4 marta tashqariga qaratib uqalanadi. Bu mashqda Sybay nuqtasini to'g'ri topish juda muxim: Ko'zning o'rta qismidan barmoqlar oxista yurg'izib, suyakdagi chuqurcha topiladi. Ana shu Sybay nuqta sanaladi.

4-MASHG'ULOT

„Quruq yuvinish“ - bu mashg'ulot shunday nomlanadi. Ikkala qo'lning barmoqlari yordamida og'iz atrofi, burun, yanoqlar va Tayyan nuqtalari bo'yab chapdan o'ngga qarab aylanma harakat qilinadi. Bunday mashqlarni o'am 4 marotaba bajarish tavsiya etiladi. Eslatib o'tamiz, qo'llar albatta toza bo'lishi shart.

Feruza JALILOVA
tayyorladi.

KO'ZLARINGIZ YANADA RAVSHAN BO'LISHINI XOHLAYSIZMI?

aholisi, ayniqsa, kichik yoshdagi bolalar soni juda ko'p. Maktab sinf xonalari o'quvchilar bilan to'la bo'lsa-da, ular orasida kasallanish darajasi juda pastligi kuzatiladi. Xitoylik shifokor She YA Linning fikricha, ko'zlarini ko'p toliqtiradigan, ular uchun mo'ljallangan mashqlarni bajarmaydigan bolalarda uzoqdan ko'rolmaslik xastaligi ortaverar ekan. „Bu gaplarim boshqa millat farzandlariga taalluqli. Bizning bolalarimiz uchun esa bunday muammo yo'q“-deydi u. Chunki Xitoy maktablarida ko'zlarni mashq qildirish majburiy bo'lib, har bir fan o'qituvchisi darsini yakunlagach, besh daqiqa davomida o'quvchilar bilan

Bolalar, uzoq muddat kitob o'qisangiz, televizor yoki kompyuter qarshisida o'tirsangiz, ko'zlaringiz toliqib, hatto yoshlanib ketishini yaxshi bilasiz. Buning oqibatida ko'rish qobiliyatingizning pasaya borishini ham bilasizmi? Ko'zlaringizdagi charchoqni esa nuqtali uqalash yo'li bilan chiqarish mumkin ekan. O'tirgan xolatda bajariladigan bunday besh daqiqali mashg'ulotlar bizning maktablarimizda ham o'tkazilsa, foydadan xoli bo'lmasdi, degan maqsadda Xitoy an'anaviy tabobati mutaxassisi She YA Linning maslahatlarini havola qilyapmiz:

1-MASHG'ULOT
Sinmin nuqtasini topib,

O'zbekiston bolalari
va o'smirlarining
gazetasi

Muassislar:
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
DAVLAT MATBUOT
QO'MITASI,
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI
VAZIRLIGI,
«SOG'LOM AVLOD
UCHUN» XAYRIYA
JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:
Umida ABDUAZIMOVA
TAHRIR HAY'ATI:
Shuhrat AHMEDOV,
Jamoliddin FOZILOV,
Oynisa
MUSURMONOVA,
Komil YUSUPOV,
Mukarrama
MURODOVA,
Sunnatilla QO'ZIYEV,
Ergashvoy SARIQOV.

Noshir
«Ijod dunyosi»
nashriyot uyi

Gazeta «Ijod
dunyosi» nashriyot uyi
kompyuter bo'limida
terib sahifalandi.
Hajmi A-3, 2 bosma
taboq.
«Sharq» nashriyot-
matbaa aksiyadorlik
kompaniyasida 50100
nuxxada ofset usulida
bosildi.
Korxona manzili:
«Buyuk Turon»
ko'chasi, 41.
Buyurtma - F-2293
Gazetani
Gulchehra
SA'DULLAEVA
sahifaladi.
Navbatchi: Muharram
PIRMATOVA

Ro'yxatdan o'tish
tartibi № 000137
Manzilimiz 700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi,
30-uy.

Tel: 144-62-34.